

*Den store
Nebukadnessar*

Den store Nebukadnessar

drama i fem akter av Christian Lanciai (2009)

Personerna:

Konung Nebukadnessar II av Babylon
hans minister
Konung Sidkia av Juda
Jeremias
Misael
Asarja
Hananja
Daniel
Sakarias, en gammal präst
Vasti, konungens syster
Lydia, konungens moder
en tjänare
en hebreisk moder
en hebreisk ung man
andra hebreer

Handlingen äger rum i Jerusalem och Babylon för cirka 2600 år sedan.

Copyright © C. Lanciai 2009

*"Vid Babels floder satt vi och grät,
när vi tänkte på Sion.
I pilträden som växte där
hängde vi upp våra harpor.
Ty de som höll oss fångna
bad oss där att sjunga,
de som släpat bort oss
bad oss vara glada:
"Sjung för oss en av Sions sånger!"
Men hur skulle vi kunna sjunga
Herrens sånger i främmande land?
Nej, om jag förgäter dig, Jerusalem,
så må min högra hand bli förlamad,
och min tunga låde vid min gom,
om jag upphör att tänka på dig,
Jerusalem! Jerusalem! Jerusalem!
om jag ick låter Jerusalem
vara min enda högsta glädje och tröst."*

– Psaltaren, ur psalm 137.

Den store Nebukadnessar

Akt I scen 1. Jerusalem.

Nebukadnessar Jag är så trött på de fördömda judarna. De bara klagar. Kan de inte leva?

ministern De har skäl att klaga. Vi har ju förött deras land och gjort dem till slavar.

Nebukadnessar Som om vi inte hade haft anledning! Judarna har ju aldrig annat än bitit oss i tån och anstiftat uppror, och om jag känner dem rätt kommer de att fortsätta så så länge de existerar! De duger ju inte till annat! De kunde inte hålla ihop sitt eget rike, och som ersättning för deras fiasko ser de det som sin skyldighet att försöka splittra alla andra riken! Men de kan aldrig fatta, att andra folk inte är lika dumma och enkelriktade som dom!

ministern Så vad ska vi göra med dem?

Nebukadnessar För in den där eländige kungen, så får jag snacka med honom, om det går.

ministern Jag är rädd att han är ett hopplöst fall.

Nebukadnessar Jag *vet* att han är det, men för protokollets skull måste vi ju ge honom den sista chansen.

ministern (ropar) För in kungen av Jerusalem!

andra röster (utanför, tar upp ropet, längre och längre bort) För in kungen av Jerusalem!
För in kungen av Jerusalem!

Nebukadnessar Den sopproten! Hur en sådan idiot alls kunde bli kung är bara det ett klart symptom på folkets inkompetens.

ministern Han hade inflytelserika släktingar.

Nebukadnessar Hade han? Den där gamle gnällspiken till överste profet, som är den juden som fattade vilket misslyckat folk han hörde till? Vad hette han nu igen.

ministern Jeremias.

Nebukadnessar Ja. Men han var väl ingen släkting?

ministern Svärfar.

Nebukadnessar Det räknas inte.

ministern De judar som vet något menar att han hade den enda riktiga makten i Juda.

Nebukadnessar Och kungen struntade i honom och blev kung bara för att han tog hans dotter. Försökte de inte likvidera honom rentav?

ministern Han hissades ner i en brunn för att han skulle lugna ner sig och botas från sitt vasinne.

Nebukadnessar Alla judar är vansinniga, och ingen kan botas från det. En gång vansinnig, alltid vansinnig, hur man än försöker dölja och behärska det och hur andra än försöker bota det. Har man en gång spårat ur kan man aldrig bli normal igen.

ministern Här är han. (*Sidkia föres in.*)

Nebukadnessar Är du nöjd nu, du siste kung av Jerusalem, den mest urartade av alla, den yttersta degenerationen? Genom din politiska inkompetens har vi nödgats ta ditt land ifrån dig.

Sidkia Herren skall vedergälla er för ert tyranni.

Nebukadnessar Hör på den dåren! Vilken då djävla herre? Ni har ingen herre längre, för du var den sista, och du var misslyckad från början! Därför har ni fått mig till herre här! Jag varnade er! Men ändå ägnade ni er åt stämplingar och subversiv verksamhet och trodde ni kunde klara er bättre utan oss! Ni trodde fel!

Sidkia Judarna kan aldrig finna sig i någon form av tyranni. De var födda till frihet och till att leda alla världens folk till frihet i den ende Gudens namn.

Nebukadnessar Ja, så länge de var nomader! Jag känner er historia må du tro! Er stamfader Abraham var en klok man och beduin dessutom. Ni skulle ha förblivit som han. Då hade ni sluppit allt bråk. Men ni skaffade er en ställning och makt i Egypten, så att Egypten måste göra sig av med er, och så trodde ni att ni kunde bilda en egen stat. Kung David lyckades men inte utan att avrätta sig egen son på köpet. Salomo var den enda kloka kung ni har haft, och han var klok nog att överge er befängda gudomliga fixering och vidskepelse och öppnade toleransens dörrar för vilka befängda kulter som helst, varpå era hjärntvättade präster fick spader och såg till att ert rike splittrades för alltid, två bråkiga stater under ständigt mer perverterade kungar, som höll hårt på sin splittring fastän ni hade er ende sanne gud, den befängdaste idén i världshistorien, som bara kan leda till vansinne.

Sidkia Ni hädar. Det kommer att straffa sig.

Nebukadnessar Jaså? Vem skall då straffa mig? Er absurde gud, som inte existerar, och som bara talar genom galna profeters munnar som därför tror sig vara allsmåttiga? Slå mig, store Jehova! Jag har hädat, enligt din siste mest perverse judiske kungs fromma uppfattning! (*breder ut armarna och vänder ansiktet uppåt*)

Sidkia Ni härskar bara genom våld och övervåld. Det vägrade judarna acceptera från början som det fria folk de är. Därför har vi konsekvent motarbetat er och kommer att fortsätta göra så, så länge ni är kvar i landet.

Nebukadnessar Jag visste att du var ett hopplöst fall, din loppa, och du förvärrar ständigt läget för dig själv. Så länge er uppstudsighet fortsätter kommer vi att öka åtgärderna för att stävja det. Ni har fått chansen. Klaga inte på oss. Ni har bara er själva att skylla. Man sätter sig inte upp mot världsordningen utan att få fan för det.

Sidkia Det hjälper inte. Judarna förblir ändå judar. De slipper aldrig sin identitet och sin frihet, som Gud gav dem från början och oåterkalleligt. Ni kommer aldrig att få judarna till vänner så länge ni ockuperar deras land.

Nebukadnessar Och vem vill ha judarna till vänner? Om det finns någon vänskap man gärna slipper är det deras! De är ju aldrig raka, man kan aldrig föra en dialog med dem, de bara konspirerar och odlar sin lömskhet genom hysterisk paranoia som de krampaktigt klamrar sig fast vid då det är deras religion, och man kan aldrig lita på dem. Kan ni någonsin bli vänner med någon? Svaret är nej.

Sidkia Ni har gjort oss till era fiender, inte tvärtom.

Nebukadnessar Nu är jag trött på dig, din erbarmliga kretin. För ut honom. Stick ut ögonen på honom och sätt honom i fångenskap. Han skall aldrig få se Jerusalem mera.

ministern (*en tjänare har kommit in och viskat med honom*) Store härskare, profeten Jeremias är här.

Nebukadnessar Vad vill han?

ministern Han hörde väl att hans kungliga svärson var illa ute.

Nebukadnessar Låt honom komma. Honom kanske man kan prata med. Men för ut den här odågan först. Han är värdelös. Det finns inget hopp för honom. (*Sidkia föres ut.*)

(*för sig själv*) Jeremias, den enda som klagat mera på judarna än jag.

(*Denne ges tillträde, en enkel man härjad av bekymmer och ser äldre ut än han är.*)

Äntligen får vi träffas, Jeremias. Tack för din inbjudan. Det är tack vare dig vi nu är andra gången i Jerusalem, och denna gång för att avsluta jobbet.

Jeremias Vad tänker ni göra?

Nebukadnessar Vad föreslår du?

Jeremias Jag hörde att ni tagit kungen i förvar. Vad tänker ni göra med honom?

Nebukadnessar Vad föreslår du?

Jeremias Jag föreslår ingenting.

Nebukadnessar Vi tänker ge honom den behandling han förtjänar. Vi tänker oskadliggöra honom, till att börja med rycka ut hans ögon, så att han sedan inte längre kan se vem han vill konspirera med. Sedan måste vi nog hålla honom inlåst för gott.

Jeremias Han är bara en ung självsvåldig stackare.

Nebukadnessar Men han var kung och missbrukade sin ställning till komplotter!

Jeremias Och folket? Staden? Landet?

Nebukadnessar Vad föreslår du?

Jeremias Skona dem. De har lidit tillräckligt.

Nebukadnessar Nej, de kan aldrig lida tillräckligt. De ger ju aldrig upp! Vi gav dem en andra chans för nio år sedan, och de sumpade den! De använde sin autonomi bara till att försöka vända diverse lydskonungar emot mig! De har varit ensidigt inriktade på min undergång hela tiden! Därför är det inte mer än rätt att jag genomför deras!

Jeremias Vad tänker ni göra?

Nebukadnessar Bränna ner hela Jerusalem och föra bort alla de ledande upprorsstiftarna till Babylon. Juda skall aldrig mer få spela någon politisk roll i denna världen!

Jeremias Skona åtminstone templet.

Nebukadnessar Tack för påminnelsen. Det är ju själva härden för det judiska storhetsvansinnet. Om det är något vi måste förstöra för gott är det det. Om er gud är allsmäktig och herre över hela världen behöver han inget tempel och mår bättre utan, om han står för frihet. Allt han behöver då är den fria naturen. Vi befriar er gud från er inlåsning i ett intrigbesudlat maktherbarium, och om han verkligen finns skulle han bara bli glad för det.

Jeremias Jag ber er...

Nebukadnessar Klaga inte, Jeremias. Du har sett det komma hela tiden. Du har aldrig upphört att demoralisera ditt eget folk genom dina jämmerliga tjugatiga anklagelseskrifter. Du är nästan ansvarig för hela situationen. Jag är bara verkställaren av alla dina profetior, som därigenom bevisats vara sanna, inte genom er guds försorg utan genom min.

Jeremias Ni tar således på er ansvaret för det judiska folkets öde.

Nebukadnessar Ni kunde ju inte sköta det själv. Ni kunde ju bara intrigera och gräla inbördes. Alla era kungar var misslyckade och kunde bara bära sig åt som svin. Det är ett under att ni har klarat er som stat så länge, tre hundra år, så dåligt som era morbida kungar regerat i Jerusalem. Jag sätter bara äntligen stopp för en elakartad politisk sjukdom.

Jeremias Hur skulle ni diagnostisera den?

Nebukadnessar En illusion om att en högre makt än individen själv styr över hennes liv, och att ni ensamma av alla folk skulle stå på speciellt god fot med den makten. När Jerusalem och ert tempel brinner kanske ni äntligen fattar att någon sådan makt aldrig funnits.

Jeremias Så ni menar att all makt är jordisk?

Nebukadnessar Det finns ingen makt, bara ansvar. Den som kan sköta ansvar kan sägas ha en viss makt, som dock alltid bara är övergående.

Jeremias Ni skulle ha blivit lärare åt min svärson.

Nebukadnessar Jag försökte. Som alla judar ville han bara lyssna på sig själv.

Jeremias Inte alla judar är sådana. Det finns alltid undantag. Det finns alltid avstickande individer.

Nebukadnessar Tror du inte jag vet det? Tror du inte jag vet hur det gick till i Sodom och Gomorra? Försökte inte er Abraham till varje pris beveka er stränge oförsonlige

gud till att skona städerna, om där bara fanns några fler undantag från det allmänna ruckleriet än Lot? Men fanns det en enda? Nej, Sodom och Gomorra totalförstördes med all rätt, och till och med Lots oskyldiga hustru strök med för att hon visade den mänskliga känslan av att av sentimentala skäl se sig tillbaka... Men du har gjort en förbön, Jeremias, och jag skall hörsamma den. Innan din misslyckade svärson får ögonen utstuckna skall jag bjuda honom på en storslagen fest, och du skall också få vara med. Jag skall ordna en avskedsfest för Jerusalem, som skall bli dess sista fest.

Jeremias Måste man komma?

Nebukadnessar Jag tror inte du skulle vilja missa den.

Scen 2. Banketten på en öppen terrass med utsikt över staden och templet.

Misael Varför tror ni han ville ha oss här?

Asarja Jag fruktar en tyrannisk argan list.

Hananja Jeremias ville inte komma men måste komma ändå.

Daniel Här är han. (*Jeremias inkommer.*)

Misael Vad tror du konungen har för avsikter med oss, Jeremias?

Jeremias Jag har ingen aning och kan inte ens gissa, det är till och med omöjligt att utröna någon möjlighet eller motiv till något illdåd, men jag fruktar att just därför desto värre är att vänta.

Asarja Skulle Sidkia avrättas?

Jeremias Nej, bara berövas synen, men det är ju i princip samma sak. Sedan kan han inte längre skena med sitt självsvåld.

Hananja Skulle inte han komma också

Daniel Jo. Här är han i konungens släptåg.

(*Nebukadnessar kommer in med Sidkia och hela sitt hov, tar förtroligt hand om Sidkia.*)

Nebukadnessar Välkomna, alla mina hebreiska vänner, och särskilt du, den siste konungen av Jerusalem, min mest framstående hedersgäst, som jag har äran att bjuda på en festlig avskedsbankett till Jerusalems och Juda konungadömes ära. Slå er ner, och låt er maten väl smaka! Jag är aldrig den som sparar på krutet!

(*Överväldigande praktfulla rätter bäres in, och banketten inleds.*)

Sidkia Jag förstår inte vad meningen är med detta hån av oss bara för att vi är besegrade.

Nebukadnessar Din sjukliga misstänksamhet får dig att tänka det värsta om det bästa. Försök se verkligheten som den är, min gode Sidkia! Jag är bara generös, och det är inget fel på maten, den är direkt från mitt hovkök och den bästa i landet, så passa på och njut medan ni kan! Jag skall ju ta er alla med mig till Babylon, så det här är sista gången ni får se Jerusalem. Som ni ser har jag skonat hela staden för er skull ända fram tills nu. Så drick och var glada, kära vänner, medan ni har anledning till det.

Daniel Jag föredrar att hålla mig nykter.

Nebukadnessar Ni skulle med era renlevnadsregler tjäna som föregångsexempel för mina förfallna babylonier, men alla av er är inte som ni. Se på kung Sidkia. Han är hungrig och törstig, så han struntar i vad han heter och dricker, bara det är så mycket som möjligt. Han har redan blivit som en babylonier.

Sidkia Jag följer ert råd, store konung, då jag inte ser något ont i det.

Nebukadnessar Rätt så. Ät och drick och var glad. Drick dig full. Det finns ingen ände på resurserna. Det finns alltid fler fat att tömma, så håll bara på tills du storknar. Du kanske aldrig mera får det nöjet sedan.

Asarja (till sina vänner) Han har något djävulskt på gång.

Nebukadnessar Du säger ingenting, Jeremias, och du äter ingenting heller. Är du sjuk?

Jeremias Alla andra pratar för mycket. Då kan ingen prata för litet.

Nebukadnessar Ändå har du hållit på som ingen annan i några decennier med dina gnälliga orddiarréer, men dig väntar en glad nyhet, Jeremias. Snart har du fått nog av Jerusalem.

Jeremias (något bestört) Tänker ni ändå förgöra staden?

Nebukadnessar Ingen har förgjort den så som du med dina ständiga fördömelser, Jeremias. Jerusalem fick nog av dig för länge sen, men den goda nyheten för dig är att du slipper komma med till Babylon. Vi lämnar dig här. Du får fortsätta klaga här hur mycket du vill och av hjärtans lust fortsätta plåga dina judar med dina eviga jeremiader.

Daniel Jeremias, jag tror ändå du blir lyckligare än vi.

Sidkia Det tror jag också.

Jeremias Jag kan aldrig bli lycklig. Jag har levt för länge och sett för mycket, och det värsta är att det inte är slut än.

Nebukadnessar Sätt i gång, min minister. Gästerna är redo för det stora skådespelet. (*Ministern ger ett tecken i kulisserna.*) De är redan upprymda och glada av Babylons bästa vin. Nu tål de vad som helst och kan ta det hela som det skämt det är.

(*Plötsligt ser man hela templet uppflamma.*)

Sakarias (en gammal präst) Mitt tempel!

Nebukadnessar Var inte orolig, prästgubbe. Alla värdeföremål har tagits vara på, vi har länsat templet under hela dagen, allt guld, silver och koppar har vi fått ut därifrån, så det är bara de nakna väggarna och grannlåten som brinner. Det enda som förgås är hela fåfängan. Allt värdefullt har vi tagit hand om.

Sakarias (reser sig med krossat hjärta) Mitt tempel! Allt vad vi levat för i fyra hundra år! (*kollapsar*)

Nebukadnessar Ta hand om gubben. Han får stanna här med Jeremias. Han är tillräckligt gammal och skall ändå dö snart, om han inte är död redan. Nå, vad säger du, Sidkia? Är det inte en sann tröst för dina ögons sista syn?

Sidkia Av alla tänkbara infernaliska grymheter som kunde begås är detta den värsta, som ni genomför helt överlagt.

Nebukadnessar Till din ära, Sidkia, konung av Jerusalem. När templet nu är satt i brand helt och hållet, så att inte en sten skall finnas kvar på en annan, skall hela staden röna samma öde, och säg inte att ni är oskyldiga och inte har förtjänat det. Med ert arroganta högmod har ni i sekler retat hela världen och gjort saken värre genom era intriger och förmättna politiska manövrer, då ni tagit för givet att ni ägde rätt att manipulera hela världen. Se nu vad er under århundraden ständigt krympande anspråksfulla maktställning har lett fram till! Det är er gud som brinner inne, och ni kan inte rädda honom! Det är bara stoft och eld alltsammans! Som alla illusioner, och er var den förmättnaste av alla, har den bara slutat med självförtäring och förintelse. Se hur er gud brinner upp med hela Jerusalem! Är det inte en praktfull syn?

Daniel (reser sig) Med respekt, min konung, men ni är inte klok.

Nebukadnessar Det har jag aldrig påstått heller. Därför tar jag med mig er till Babylon, för att se om ni möjligen kunde vara klokare. Jag ger er chansen att överleva. Här blir det bara kvar en begravningsplats med tandagnisslan och ruinhögar. Jag erbjuder er en framtid i Babylon. Jeremias och de sista gamla döende prästerna får stanna här.

Daniel (till sina tre vänner) Kom, bröder. Låt oss gå. Denna bankett urartade tyvärr till fullkomlig babylonisk smaklöshet. (*De fyra går.*)

Nebukadnessar Men du blir kvar, Sidkia, ty du har sett Jerusalem för sista gången. Du slipper se dess ruiner, och det ska du vara glad för. Det var bara för din skull jag ställde till med denna bankett med dess festskådespel. Det gavs bara en gång och bara för dig, den sista konungen av Jerusalem.

Jeremias Den siste konungen av Jerusalem är inte född än. Det skall alltid komma fler.

Nebukadnessar Inte under vår livstid. Det har jag sett till. Ta nu ut den här stackars förintade konungen och stick ut ögonen på honom, eller skall jag göra det själv. (*Vakter kommer fram till Sidkia, bär hand på honom och vill föra ut honom, men han bryter samman, faller till golvet och brister ut i förtvivilad hjärtskärande gråt. Vakterna måste bära ut honom. Han gråter förtvivilat hela vägen ut.*)

Stackars pojke. Han är värre än ett luder. Är alla judar sådana, Jeremias?

Jeremias (som om han inte hört honom) Tänker ni låta de fyra ynglingarna leva?

Nebukadnessar Ja, jag tänker ge dem en chans. De verkar ovanligt smarta för att vara judar.

Jeremias Då finns det hopp både för Juda och Israel och ert rike, Nebukadnessar, och till och med för er själv.

Nebukadnessar Men inte för dig, Jeremias. Du blir kvar här på ruinerna och får gråta här ensam för resten av livet.

Jeremias Ibland utgör de döda ett bättre sällskap än de levande.

Nebukadnessar Ingen i världen kommer att sakna ditt sällskap, Jeremias, och ändå fruktar jag att världen aldrig skall slippa det. (*bryter upp, och hela hovet följer honom.*)

(*Templets brand falnar och slocknar, men hela Jerusalem börjar brinna, och det höres jämmer och skrin mest från kvinnor och barn överallt.*)

Jeremias Ändå, store Nebukadnessar, tror jag att världen vida mera föredroge mitt beklagansvärda sällskap än alla dessa segrande världsmarodörers, som aldrig kan upphöra med att göra ett helvete av hela världen. (*sitter kvar, medan Jerusalems brand och de klagande skriken ständigt växer.*)

Scen 3.

Daniel Vad tror ni att blir vårt öde?

Misael Kan det bli värre? Vi har sett hela Jerusalem gå upp i rök, och vi är i händerna på psykopaten som gör allt vad han kan för att förintä hela Israel och som har hela världens makt i sin hand!

Asarja Det går över.

Hananja Det tror du?

Daniel Jag tror snarare det är någon mening med det hela, som vi ännu inte kan se. Gud är inte död. Han bara prövar oss, och vi är fortfarande hans utvalda folk. Det kan vi aldrig glömma, eftersom han en gång givit oss sitt ord om den saken, och han är inte den som kan ta ett givet ord tillbaka.

Misael Du är fortfarande troende.

Daniel Jag kan inte se någon anledning att inte vara det. Prövningar bör stärka vår tro, och om vi går i affekt av prövningar är vi inte värda den.

Asarja Du låter som en blivande profet.

Daniel Jag talar bara fritt ur hjärtat vad som faller sig naturligt för mig som jude.

Misael Låt oss hålla oss till fakta. Israel förintades av assyrierna för 150 år sedan, och nu är vi också förintade och det med hela Jerusalem och templet, själva kärnan i vår tro. Och vad värre är: vi måste dra i landsflykt som fångar.

Hananja Här kommer Jeremias.

Misael Som om han kunde hjälpa oss. Vad vill han?

Jeremias (kommer in) Misströsta inte, pojkar.

Misael Och hur kan du trösta oss, din olycklige olycksprofet, som aldrig spått annat än olycka över Israel? Du är väl glad nu när Jerusalem brunnit ner.

Jeremias Vad tänker ni göra?

Asarja Vad kan vi göra, Jeremias? Vi är fångar och måste finna oss i att bli ledda vart vi icke vill. Vi har inget värde längre ens som människor.

Hananja Och vi är flera tusen som den babyloniske härskaren insisterar på att evakuera från Juda av fruktan för att vi annars skulle börja leva igen. Han berövar Juda gräddan av dess dugliga befolkning, bara för att djävlas. Vad kan vi göra åt saken mer än att efter bästa förmåga djävlas tillbaka?

Jeremias Det är det sista ni skall göra. Tvärtom. Samarbeta. Gör det bästa av saken. Det är er enda chans att överleva.

Misael Skulle vi finna oss i att bli rövslickare åt makten som förintat vår värld?

Jeremias Lyssna på mig. Det är enda chansen för Juda att överleva. Det är en utmaning, och ni är speciellt gynnade som utvalts som fångar att dra i landsflykt till Babylon. Lyssna på mig. Hela eliten av Juda kommer att samlas i Babylon, som är en rik stad med oändliga resurser, kanske rikare än Egypten. Om ni ställer er väl in hos Nebukadnessar kan ni utveckla en gynnsam position för er själva och de andra flyktingarna av Juda, så att ni kan ägna er åt odlingen av er identitet och kultur, och det är på ert ansvar att göra det. Det dumaste ni kan göra är att tredskas, som Sidkia alltid gjorde, och se på honom nu: ett hjälplöst vrak av en människa, som inte ens kan gråta längre. Ni måste samarbeta. Det är er utmaning och den stora utmaningen för Israel.

Daniel Jag tror att Jeremias är på rätt spår.

Misael Så vi ska låta den där supertyrannen få härja fritt och förhäva sig i fred och krypa för honom under ständigt ödmjukt smicker?

Jeremias Bara så kan ni överleva och rädda Israels identitet. Man får bara leva i fred om man har fred med överheten. Nebukadnessar är nu er överhet. Det är bara att acceptera. Så länge Sidkia var vår överhet kunde vi som judar protestera mot hans självsvald och godtycke, men med en icke-judisk överhet med världsmakten i sin hand och med oinskränkt våld som medel är det bara dumt att protestera.

Misael Vi kan inte bara svälja att han brände ner templet och Jerusalem.

Jeremias Kan du förneka det?

Hananja Vad vi kan göra är att be och hoppas att hans missgärningar med tiden hinner upp honom själv.

Jeremias Så plägar det gå för tyranner. De klarar sig sällan i längden. Så ha tålamod. Gör det bästa av saken, bråka inte med överheten, utan ställ er väl med den, så kanske ni kan vända er förintelse till seger. Jag har redan sett att Nebukadnessar har ett gott öga åt judiska ynglingar.

Misael Vad vill du säga med det?

Jeremias Bara att ni har chansen. Ta den, och gör det bästa av saken, och akta er för att själva begå sådana övertramp som är Nebukadnessars hela liv.

Daniel Jeremias har rätt. Vi måste lyda honom. Det är vår enda chans.

Jeremias Lycka till, pojkar. (*vill gå*)

Asarja Vad tänker du göra själv?

Jeremias Gå och klaga och sörja bittert för resten av mitt liv över att Juda, det bästa i världshistorien, gick mera fel än något annat i världshistorien. (*går*)

Misael En bitter gammal man.

Hananja Men klok trots allt.

Daniel Och han har rätt. Han hade alltid rätt. Allt vad han profeterat har slagit in.

Misael (trött) Påminn oss inte om det, Daniel.

Akt II scen 1. Babylon.

Vasti Jag har inte känt igen dig sedan du kom tillbaka, min broder. Har någonting hänt dig?

Nebukadnessar Det var en framgångsrik operation som till fullo nådde det resultat den var avsedd för: att det fullständigt skulle gå åt pipan med den enda återstoden av det förmätta och rebelliska kungadömet Israel. Jerusalem är utplånat och kan aldrig resa sig mera.

Vasti Du är fortfarande arg på dem.

Nebukadnessar Nej, de har bara gjort mig på kroniskt dåligt humör, som om jag fått med mig något av deras förbannade guds eviga förbannelse.

Vasti De levde på sin vidskepelse. Jag hoppas den inte smittat av sig på dig.

Nebukadnessar Ingen risk. Jag är immun mot mentalsjukdomar. Men varför ser du på mig så där?

Vasti Hur då?

Nebukadnessar Du ser konstigt på mig.

Vasti Jag försöker bara känna igen min broder.

Nebukadnessar Lyckas du inte?

Vasti Ett främmande väsen har smugit sig in över honom som jag inte känner igen.

Nebukadnessar Jag har inte blivit någon annan, det kan jag försäkra dig.

Vasti Men varför ser du så konstigt på mig?

Nebukadnessar Min syster, det är bäst att du lämnar mig.

Vasti Har jag misshagat dig?

Nebukadnessar Inte alls, men jag fruktar vilddjuret inom mig.

Vasti (reser sig) Du är bara trött efter krigsföretaget. Du blir dig själv igen inom tio dagar. (*går*)

Nebukadnessar Vad är det för ett mardrömsdjur som vaknat till liv inom mig? Jag kan inte se på min egen syster längre utan att fyllas av den vildaste åtrå, men hon är den sista i världen jag vill skada. Jag vill inte bli som de israeliska kungarna. Men hon har rätt. Hon känner mig. Här är något nytt inom mig som jag inte heller själv kan känna igen men måste frukta.

(reser sig och går ut på balkongen med magnifik vy över Babylon)

Är jag då icke Nebukadnessar den store, konung av det fullmäktiga Babylon och världens ledare, universums allsmäktige och mest praktfulla konung? Jo, det är jag, det är ett historiskt faktum som ingenting kan förneka, och därom vittnar min huvudstads välfärd, prakten i mitt palats som reser sig över alla andra, mina hängande trädgårdar, våra ointagliga murar och hela mitt yttre med världens praktfullaste hår och smycken av guld och diamanter. Och ändå skälver jag i mitt innersta, som om jag oroades för en osynlig fara, som lurar på att överfalla mig bakifrån och ta mig med våld. (*vänder sig hastigt om*) Ingen där. Nej, aldrig skulle jag kunna ta min syster med våld, även om ingenting skulle behaga mig mera. (*ringer i en klocksträng*) Jag måste divertera mig med litet underhållning. (*Ministern inkommer.*)

ministern Ni ringde, ers majestät.

Nebukadnessar Hämta hit de där fyra hebreiska ynglingarna, de där fåfänga renlevnadsfanatikerna, du vet.

ministern Jag vet precis.

Nebukadnessar Är de tillgängliga? Vad gör de?

ministern Filosoferar som vanligt.

Nebukadnessar Då får de göra lite nytta som omväxling.

ministern De kommer genast. (*avgår*)

Nebukadnessar Jag vill minnas att de var granna och hade något extra över sig, som kunde avleda min fixering vid min syster... De är bara slavar, och inga skrupler skulle hindra mig i att avreagera mig på dem...

ministern (återkommer) Daniel, Hananja, Asarja och Misaël, ers majestät. (*dessas föres in*)

Nebukadnessar Förhatliga israeliska namn. Jag får ge er bättre namn med tiden. – Jag hoppas ni behandlas väl?

Daniel Vi har allt vad vi kan önska, ers majestät.

Misael Utom vår frihet.

Asarja Tyst, Misael!

Nebukadnessar Frihet, vad är det? Ett tomt ord utan mening. Ingen är fri i universum, ty alla är vi underställda den kosmiska ordningen och föds vi till vårt ansvar inför den, som vi måste bära tills vi dör. Ingen är befriad från livets ansvar och plikter. Även ni har en plats i den ordningen som mina skyddslingar, och det är er plikt att lyda mig.

Misael Vi har knappast något val.

Nebukadnessar Jag menar det. Men ni har skaffat er en särskild ställning med att vägra anta våra babyloniska seder och i stället hålla er till era hebreiska dygder, vad nu det är för någonting.

Daniel Ers majestät, liksom ni är vi födda till plikter och ansvar, och det är vår skyldighet att uppbära våra faders traditioner vart i världen vi än förs.

Nebukadnessar Och det högaktar jag er för. Ni tre kan gå. Jag vill prata ensam med Daniel.

(Ministern tecknar åt de tre att följa honom. Daniel blir ensam kvar med Nebukadnessar.)

Daniel Vad önskar ni av mig, ers majestät?

Nebukadnessar Låt mig ställa den frågan i stället.

Daniel Vad menar ni?

Nebukadnessar Jag litar på dig, min son, liksom farao för länge sedan litade på Josef. Du har en moralisk resning som höjer dig över alla babylonier. Du kan nå hur högt som helst – om du lyder mig.

Daniel Vad önskar ni?

Nebukadnessar Ligg med mig.

Daniel (oförstående) Hur sa?

Nebukadnessar Bli min sängkamrat. Var min konkubin. Jag vill älska dig.

Daniel Det passar sig inte.

Nebukadnessar Hur sa?

Daniel Det passar sig inte för världens främste konung att hålla sig med stjärtgossar.

Nebukadnessar Och vem kan hindra mig? Vem skulle protestera? Du är bara en slav och fånge. Jag kan göra vad jag vill med dig, och ingen skulle kröka ett finger. Du har ingenting att säga till om. – Därtill är du oemotståndligt skön, med dina gyllene lockar och ditt fagra anlete, som är renare än en jungfrus. Jag vill ha dig. Jag åtrår dig. Och du kan inte säga nej.

Daniel Ers majestät, ni kan inte tygla er. Ni lider av en inre oro, som kan bli farlig om den inte tyglas. Ni om någon borde veta, att självbehärskning är den viktigaste och mest nödvändiga dygden av alla, i synnerhet för en härskare.

Nebukadnessar Var då åtminstone min vän.

Daniel Det kan jag se som en ära.

Nebukadnessar (lägger armen på honom) Jag vill inte skada dig, min son, men jag kan inte tygla mig, och jag behöver någon att förtro mig åt. Ingenting är ensammare och mera hopplöst än makten. Jag har förstört er huvudstad och ert tempel, men ni hebreer är ändå artiga och villiga att samarbeta i er utsatthet och fångenskap, och detta är en ögonöppnare för mig. Ni har tålmod. Det hade aldrig jag. Och mycket av er hebreers samarbetsvilja i er fångenskap har jag förstått att kommer av *dina* instruktioner. Jag älskar dig. Var min vän, om du aldrig kan bli min älskare.

Daniel Jag kan aldrig bli er älskare men är gärna er vän.

Nebukadnessar Så skall det låta. Då är vi överens. Tack, min son. *(skakar hans hand)* Gå i frid och invänta mina önsknings. *(Daniel går och verkar göra det gärna.)*

Och djuret inom mig? Hur skall det tillfredsställas?

Scen 2.

Hananja Vad tror ni han gör med honom?

Misael Låt oss utgå från det värsta tänkbara scenariot. Vad kan vi annat vänta oss av världens grymmaste människa? Han njuter av att förstöra livet för människor och förnedra dem. Varför annars skulle han göra sig besväret att dra med oss i fångenskap till Babylon? Vad hade vi kunnat utgöra för fara för honom bland Jerusalems skändade ruiner? Templet är förlorat, och den sista resten av Israel är förlorad med det, och den ansvarige tyrannen har bara tagit med den sista gräddan av Israel till Babylon för att se till att vi försvinner här. Daniel blir bara den förste.

Hananja Så du tror...

Misael Jag vet det. Vi har sett det sista av Daniel som värdig människa.

Asarja Det tror jag inte. Här kommer han nu.

Daniel (inkommer) Gud är fortfarande med oss, mina bröder.

Misael Vad påstår du? Vad har den skändlige gjort med dig? Har du låtit dig köpas av honom?

Daniel Han lämnar oss i fred. Vi har väckt hans beundran med vår ståndaktighet. Vi har segrat, mina bröder. Vi kan genomföra Jeremias program.

Misael Förklara dig.

Daniel Kung Nebukadnessar kommer att ge oss en privilegierad ställning, så att vi får behålla vår kultur och förkovra oss i den. Så enkelt är det.

Misael Och hur länge tror du det håller?

Asarja Var inte negativ nu, Misael. Nebukadnessar gillar oss, och låt oss göra det bästa av saken och inte missbruka hans förtroende.

Daniel Precis, Asarja. Kungen litar redan på mig som sin rådgivare. Därmed har vi ingenting att frukta av överheten, så länge vi står oss väl med den, och vi kan samla våra böcker och organisera oss med skolor och undervisning, så att vår kultur kan leva vidare och till och med förkovra sig.

Misael Menar du att vi får det bättre här än i Jerusalem?

Daniel Var inte dum nu, Misael. Jerusalem är förlorat för alltid. Vad vi kan göra och vad vi måste göra är att skapa ett nytt Jerusalem mera hållbart än det gamla, genom bevarandet av våra skrifter och odlandet av vår filosofi. Vi kan skriva nya böcker här i stället för alla dem som brunnit upp.

Asarja Just så menade Jeremias att vi skulle göra.

Misael Vi får lita på dig, Daniel. Du får bli vår ledare. Hittills har du bara skött dig bra, så jag tror att vi kan lita på att du sköter dig även i fortsättningen. (*klappar honom vänligt på armen*)

Daniel Tack, Misael. Ingenting hindrar oss längre från att klara oss.

Akt III scen 1.

Lydia Jag hör att du har förolämpat din syster.

Nebukadnessar Tvärtom, mor, jag har undvikit att förolämpa henne.

Lydia Men du har förskjutit henne ur din åsyn och förbjudit henne att visa sig inför dig, vilket är värre än någon förolämpning!

Nebukadnessar Vart vill du komma, mor?

Lydia Du måste vara vänlig mot henne.

Nebukadnessar Omöjligt.

Lydia Varför? Vad har hon gjort dig?

Nebukadnessar Ingenting.

Lydia Är du sjuk? Har du lyssnat till förtal?

Nebukadnessar Vad skulle det vara för förtal?

Lydia Nej, du är för klok för det, och konungen av Babylon skulle aldrig medge om han var sjuk. Han är höjd över alla svagheter.

Nebukadnessar Vad vet du som inte jag vet?

Lydia Du måste veta, min son, att du är skyldig din syster allt. Utan henne hade du nog aldrig blivit konung. Hon är äldre än du och hade egentligen mera rätt till tronen än du, men du var man, och hon var kvinna. Tyvärr blev det så när det borde ha blivit tvärtom.

Nebukadnessar Varför borde jag ha blivit kvinna?

Lydia Se på dig! Allt vad du står för är bara fåfänga! Du pryder dig med grannlåt som en kvinna, och ingen får ha större guldringar i öronen än du. Du klär dig i flamboyanta svepningar som en kejsarinna. Du älskar fåfängan mer än någon kvinna.

Nebukadnessar Prakt tilltalar mig genom sin skönhet, och man kan aldrig få nog av den. Varför nämner du inte också min långa hårväxt? Mina prydnader och mitt yttre är min rikedom som man, och jag föraktar de som strävar åt motsatt håll. Kan en man bli mera ful och motbjudande än den som är flintskallig med helt brutaliserat yttre? Du kritiserar mina granna kläder. Vilken man är vacker naken?

Lydia Har du någonsin vågat visa dig naken för en kvinna?

Nebukadnessar Varför frågar du det?

Lydia Därför att jag tror inte att du har gjort det. Jag tror du är impotent, precis som din far på äldre dar. Du är ju hans sladdbarn, när han nästan inte längre kunde älska.

Nebukadnessar Skulle jag inte kunna älska? Du vet inte vad du talar om, mor.

Lydia Jag bara spekulerar i tappra försök att komma åt dig och försöka förstå din nya nyckfullhet. Ditt praktfulla klädprål, din svaghet för halsband och smycken, ditt långa hår och din praktlystnad skulle kunna tyda på sexuell ofullkomlighet.

Nebukadnessar Det är du, mor, som aldrig kunnat älska. Du favoriserade alltid min syster för att hon var förstfödd och kvinna, medan jag alltid sågs som ett nödvändigt ont med den enda funktionen att befästa dynastin och hålla familjen kvar vid makten.

Lydia Blanda inte ihop mig med din maktsjuka far, som glömde att han var människa och trodde att han var gud, bara för att ingen var mäktigare än han. Det kostade honom hans mänsklighet, hans förstånd och hans potens.

Nebukadnessar Det har alltid funnits en kvinna i mitt liv som jag alltid har älskat.

Lydia Gift dig med henne då! Landet behöver en drottning! Gift dig med flera! Din ställning berättigar det! Landet behöver potenta söner!

Nebukadnessar För min kärlek kan det bara finnas en kvinna.

Lydia Och vad hindrar dig? Din svaghet för unga sköna långhåriga pojkar? Jag följer nog med din favorisering av de hebreiska ynglingarna. Du har bara plockat ut de sköna.

Nebukadnessar Nej, jag har bara plockat ut de kloka.

Lydia Tror du inte hela palatset redan vet hur du bokstavligen har friat till deras unge ledare Daniel?

Nebukadnessar Mor, du trampar in för djupt. Gör mig inte arg. Då blir bara skadan värre.

Lydia Vilken skada?

Nebukadnessar Jag vill inte behandla dig lika illa som min syster.

Lydia Du har ännu inte förklarat varför du behandlar henne illa.

Nebukadnessar Hon är min syster.

Lydia Är det allt?

Nebukadnessar Därför vill jag inte behandla henne illa.

Lydia Och varför behandlar du henne illa då?

Nebukadnessar Det kan jag inte avslöja ens för min mor.

Lydia Du är rubbad. Du är perverterad. Ditt besök i Jerusalem har perverterat dig. Din uppgörelse med de förtappade judiska kungarna har gett dig deras liderliga sjukdom. Du är impotent som din far. Din syster skulle ha blivit man och konung i ditt ställe. Du är lika misslyckad som ditt Jerusalem och har blivit som des ruiner. (går stolt)

Nebukadnessar (slår vacklande förtoivlad näven hårt i ett bord) Jerusalems förbannelse! Är det den jag lider av? Jag kan ej längre sova på nätterna då jag bara drivs av förföljande fixeringar till vansinne, min olyckliga och omöjliga kärlek främst av allt, men också över min förstörelse av Jerusalem och hela deras kultur... Jag måste träffa Daniel. Han må uttyda för mig mina osannolika drömmar och ge mig råd. (slår en väldig gonggong. En tjänare kommer genast.) – Jag vill träffa Daniel, genast!

tjänaren Ja, ers majestät. (försvinner)

Nebukadnessar Kanske räddningen ligger i försoning med det hebreiska folket, som ingen gjort mera ont än jag, och som aldrig vållats en större skada än genom mig. Jag får tala med Daniel.

(*Daniel anländer.*)

Daniel Ni kallade på mig, ers majestät.

Nebukadnessar Ja, det gjorde jag. Jag behöver tröst. Sätt dig här. Jag har haft så onda besynnerliga drömmar på sistone. (till tjänaren) Sätt fram mat och vin! Beltesazzar skall må gott när han befattar sig med mitt öde. (mat och vin sätts fram) Förse dig, min son. Du har inget ont att vänta vad du än berättar för mig. Er Josef i Egypten gjorde karriär och succé som drömtydare, och du kan göra det samma.

Daniel Jag väntar med spänning på era drömmar.

Nebukadnessar Förse dig med frukt och vin medan jag berättar. (*Daniel låter sig väl smaka, helt avslappnad.*) I den första synen såg jag en väldig staty danas av mig själv, just sådan som jag ville se mig själv, härlig i storslagenhet och oövervinnelig i makt. Jättestatyn skulle gjutas i guld, men allt guldet räckte inte till, så bara huvudet blev gyllene. Kroppen och armarna fick gjutas i silver, men allt silvret räckte inte till, så de fick skarva med koppar. Men kopparn räckte bara till bälgen, medan benen fick bli av järn. Tyvärr räckte inte ens järnet till, så fötterna fick bli bränd och torkad lera. Men där stod jag i alla fall och dominerade hela världen, tills en väldig sten kom rullande ned för berget rakt på statyn och slog av mig benen. Bara lerböföterna blev kvar av hela statyn. Resten blev bara trasiga stenar.

Daniel En sådan dröm kan tydas på flera olika sätt och har säkert flera olika betydelser, vilket klara sammansatta drömmar som man minns brukar ha. Den första betydelsen är väl tämligen självklar, eller hur?

Nebukadnessar Mitt eget snara fall?

Daniel Det är övertydligt, men fötterna blev kvar på jorden, så ett liv genom återgång till det rent jordiska vardagslivet nära marken och kanske ute i naturen skulle kunna innebära en räddning. Den andra betydelsen är politisk och profetisk. Ditt rike av guld kan inte bestå, ej heller näst följande stormakt av silver, ej heller dess efterföljare av koppar eller nästa världsrrike av järn, medan dock de fötter som står kvar i leran kommer att överleva dem alla.

Nebukadnessar En dunkel mening. Fler meningar?

Daniel Vad hade ni mer för drömmar?

Nebukadnessar Jag var ett prunkande skönhetsträd som vattnades av världens sju floder, men lika fullt blev jag nedhugget vid rötterna.

Daniel En tydlig paralleldröm, som säger samma sak.

Nebukadnessar Det säger du?

Daniel Det menar jag. Och blev rötterna upptryckta ur marken?

Nebukadnessar Det kommer jag inte ihåg. Det tror jag inte de blev.

Daniel Där ser du.

Nebukadnessar Vad ser du?

Daniel Trädet huggs ner, men rötterna blir kvar.

Nebukadnessar Än sen?

Daniel Man ska hålla sig till rötterna.

Nebukadnessar Men det är trädet som gör nytta och som behövs. Rötterna syns aldrig och kan knappast ätas.

Daniel Men utan rötter inget träd.

Nebukadnessar Så mitt liv skall reduceras till rötterna för att kunna få ett positivt liv igen?

Daniel Någonting ditåt. Endast det fundamentala gäller. All yttre ytlighet betyder ingenting.

Nebukadnessar Så har jag bråk med familjen också.

Daniel Palatsintriger på gång?

Nebukadnessar Det ser inte bättre ut. Helst skulle jag rymma fältet. Min mor kan inte förlåta mig att jag förskjutit min äldre syster.

Daniel Låt kvinnorna regera, så blir det en bättre värld.

Nebukadnessar Tror du?

Daniel Ja. Bara män förstör varandras civilisationer. Kvinnor kan aldrig sköta makten destruktivt.

Nebukadnessar Nej, de kan inte döda och inte föra krig. Därför är de odugliga politiskt. Endast vi män har kraften att göra vad som helst.

Daniel Och därför blir vi ofta självdestruktiva.

Nebukadnessar Kan du förstå mitt dilemma?

Daniel Nej.

Nebukadnessar Bara därför ansökte jag om någon sorts kärleksparti med dig. Jag är olyckligt kär i min egen syster, och sedan jag kom hem från Jerusalem har detta mitt kärlekslidande blivit mig övermäktigt och outhärdligt.

Daniel Vet hon om det?

Nebukadnessar Nej. Ingen vet om det.

Daniel Nu vet alla om det.

Nebukadnessar Tänker du skvallra?

Daniel Det behövs inte. Detta palats har öron. Ingen är så skicklig på att tjuvlyssna och höra vad de inte får som nyfikna kvinnor.

Nebukadnessar Det är riktigt. De är skvaller sjuka men blir aldrig skvallerstinna.

Daniel Ta det ro, min konung. Det går över.

Nebukadnessar Tror du?

Daniel Jag vet det.

Nebukadnessar Så jag skall behandla det som en sjukdom och bara vänta ut den?

Daniel Ungefär så.

Nebukadnessar Vi får se vad ditt råd kan leda till. Bara det olidliga mardrömstillståndet går över blir jag nöjd.

Daniel Allt går över.

Nebukadnessar Det är bara en tidsfråga, men varje tidsfråga kan bli lång.

Lydia (bryter in) Ut, Daniel. Jag måste få tala med konungen.

Nebukadnessar Vi ses senare, Daniel. (*Daniel tackar för sig.*)

Lydia Han är klokare än du, Nebukadnessar. Varför kunde du inte avslöja det för mig?

Nebukadnessar Hon är ju min egen syster!

Lydia Och sedan när har du närt sådana skrupler?

Nebukadnessar Jag ville inte göra mig skyldig till samma blodskam och förbannelse som konungarna i Israel och Jerusalem.

Lydia Så då är du ändå drabbad av deras förbannelse – skrupler! Världens mäktigaste kung blygs för sin kärlek till sin äldre syster! Då måste jag avslöja för dig, stackars bastard, att hon bara är din halvsyster.

Nebukadnessar Halvsyster? Är du då inte vår gemensamma moder, eller var min fader icke min fader?

Lydia Det senare. Han var impotent. Riket måste ha en arvinge. Jag tog en älskare. Din far välkomnade en arvinge vem fadern än var. Han brydde sig bara om successionen och struntade i sin kungliga dotter och maka. Han älskade mig aldrig. Han ville bara ha barn, och när han inte kunde själv fick gärna någon annan ge honom barn.

Nebukadnessar Inser du vad detta betyder?

Lydia Ja. Du kan gifta dig med din halvsyster.

Nebukadnessar Nej! Jag har ingen rätt till tronen!

Lydia Vad menar du?

Nebukadnessar Allt i mitt liv har varit fel! Jag är född i ett nät av lögner! Jag är bara en oäkta bastard och har aldrig haft rätt att kalla mig konung! All min makt och prakt, all min fåfänga och härlighet, hela mitt liv, min värld och min ställning har bara varit en enda stor lögn!

Lydia Gör nu ingenting dumt, min son. Ingen annan behöver veta det. Det finns inga levande vittnen kvar.

Nebukadnessar Det är illa nog att jag fått veta det alldeles för sent! (*river sönder sin praktfulla klädnad*) Det är slut med Nebukadnessar den store! (*kliver ut ur sina kläder, river loss sina smycken och framträder nästan naken*) Sanningen har segrat över lögnen! (*rusar ut, vrålande*)

Vasti (kommer in) Vad är det med min bror? Har han blivit galen?

Lydia Det är värre än så, mitt barn. (*omfamnar henne*) Han har fått veta sanningen om sig själv.

Vasti Vilken sanning?

Lydia Att han aldrig var sin faders son. Och det är helt och hållet mitt fel. (*omfamnar Vasti, som försöker trösta henne*)

Akt IV scen 1.

Misael Det ser illa ut. Kungen är försvunnen, och regeringen har utlyst undantagstillstånd. Vad hjälper alla våra privilegier nu?

Asarja Och vad värre är: jag har just hört att drottningen vill upphäva vår privilegierade ställning och samla alla judar i koncentrationsläger för bättre övervakning.

Hananja Hon tror att vi skulle börja stämpla och ger oss skulden för kungens sjukdom.

Misael Hon tålde inte att kungen stötte på dig, Daniel.

Asarja Vad ska vi göra?

Daniel Det finns bara en sak att göra. Vi måste få konungen tillbaka.

Asarja Det sägs att han är fullkomligt vansinnig och lever som ett djur. Ingen kan få kontakt med honom.

Daniel Han har bara gått i reträtt. Det går över. Han kommer tillbaka. Det finns bara en sak att göra.

Hananja Tänker du uppsöka honom själv?

Daniel Det enda att göra är att ta det lugnt och fortsätta leva i fred med överheten som hittills och låtsas som att det regnar. Det sista vi får ägna oss åt är oro

och provokationer. En sjukdom måste väntas ut med vila tills den har värkt ut av sig själv, i det här fallet avreagerat sig och kommit till sans igen.

Misael Han var en djävla översittare, men det blir ännu värre utan honom.

Daniel Kom, låt oss gå till våra bröder och systrar och trösta dem. Våra prövningar har bara börjat, de kan bli värre, och det kan ta lång tid.

Asarja Du är den enda vi har, Daniel, som kan vägleda oss.

Daniel Prata inte strunt. Som judar står vi i ständig omedelbar kontakt med den ende guden själv, och det är det vi aldrig får glömma. Först när vi glömmer det är vi förlorade.

Misael Tack för påminnelsen, Daniel. (*De går.*)

Scen 2. Vid Babels floder. Hebréerna församlade.

en moder Vad betyder denna nya prövning, Sakarias? Var vi inte redan förlorade, och skall vi nu ytterligare utsättas för förföljelse, fast vi är medellösa fångar?

Sakarias Jag följde med er från Jerusalem trots min ålder inte för ros skull utan för att dela Israels värsta prövningar och i den mån jag kunde föra er helbrädda genom dem. Mitt liv är Israels öde, och där Israel utstår den värsta smärtan, där skall jag alltid finnas för att utstå den och överleva den. Frukta inte denna nya prövning. Det är bara en meningslös gest från en skräckslagen regering som famlar i blindo utan sin konung.

en ung man Men det är beslut om att vi alla skall interneras. Varför? Vad har vi gjort? Varför känner de sig hotade av sina oskyldigaste och harmlösaste fångar?

Sakarias Just därför. Det är själva symptomet för sjukdomen. Skurken upplever alltid oskulden som ett hot, liksom ondskan alltid betraktar godheten som sin dödsfiende, därför att den vet att godheten skall råda bot på den och överleva den. Skräcken är en illusion som bara de labila låter sig påverkas av. De förnuftiga inser att skräcken bara är deras eget inbillningsspöke och kan genomskåda det som det ingenting den är. Men se, här kommer Daniel med Misael, Hananja och Asarja. Vad nytt, Daniel?

Daniel Låt era harpor hänga kvar i träden. Ännu är krisen långt ifrån över. Allt vi och ni kan göra är att koncentrera oss på våra böner och fortsätta sjunga våra vemodiga Sions sånger i tålmodig väntan på att historien skall vända, vilket den alltid gör.

Sakarias Lyssna till Daniel, gott folk. Han vet vad han säger.

Daniel Aldrig har någon förtryckarregerim varat i längden, aldrig har någon ockupation av ett kuvat folk lyckats i längden, aldrig har någon diktatur visat sig som något annat än ett dödfött fiasko, och även Babylon skall gå under. Även Israel och Jerusalem skall resa sig på nytt, och vi skall åter kunna ägna oss åt att bygga upp vårt tempel åt hela universums enda gudom, om det så skall ta hela historien i anspråk.

Sakarias Lyssna på Daniel, gott folk. Han vet vad han säger.

modern Hur skall det gå för våra barn? När får vi återvända till vårt enda hemland? Om tjugo år? Om sjuttio år?

Daniel Det spelar ingen roll, min fru. Huvudsaken är att vi en dag får återvända.

modern Och våra barn och våra familjer? Skall vi fortsätta tro på dem och deras framtid, eller är det bättre att vi slutar göra barn, då de ändå bara får det ännu sämre än vi?

Daniel Fortsätt leva alldeles som vanligt. Kärleken upphör aldrig, och ingen har någonsin någon rätt att förvisa den ur sitt liv.

Misael Daniel, en herre söker dig.

Daniel Vad då för en herre?
 Misael (släpper fram Ministern)
 ministern Beltesazzar, din herre kallar på dig.
 Daniel Mig? Den store Nebukadnessar?
 ministern Ja. Han vill tala med dig.
 Daniel Äntligen! (går ut med ministern)
 modern Vad var det?
 mannen Skall de föra bort vår Daniel för att sätta honom i lejongropen?
 Sakarias Nej, gott folk, som Daniel just manade oss, var inte oroliga. Det tjänar ingenting till, ty oro är bara meningslöst självplågeri. Nej, det var goda nyheter. Kung Nebukadnessar är tydligen på väg tillbaka, då han vill tala med Daniel.
 modern (lycklig) Ett hopp i mörkret!
 mannen Skål för Nebukadnessar!
 Misael (till Hananja och Asarja) De hälsar en tyranns potentiella återkomst med glädjetårar. Har de då alldeles glömt att de en gång var fria? Kom, mina vänner. För oss finns ingen glädje förrän vi får återse Sion levande. (går med vännerna)

Scen 3.

ministern Det är bäst jag förbereder dig på det värsta. Han har reducerat sig själv till ett vilddjur och varken velat tala med någon eller klippa och raka och tvätta sig. Du är den förste han velat träffa under hela denna alltför långa tid.
 Daniel Vad tror ni han vill mig?
 ministern Det gamla vanliga. Rådgivning och förtrolighet.
 Daniel Jag har aldrig gett efter för honom.
 ministern Just därför fortsätter han söka er rådgivning och förtrolighet.
 (De kommer fram till en grotta.)
 Daniel Är det här han bor?
 ministern Ja, reducerad till grottmänniska.
 Nebukadnessar (inifrån) Jag hör röster. (kommer ut. Håret och skägget är längre än någonsin men ändå på något sätt skötta. Hans enda klädesplagg är ländklädet.)
 ministern Jag har fört till er den ni önskade, era majestät.
 Nebukadnessar Har du inte lärt dig ännu, att jag inte längre är ers majestät för någon? Jag är bara en vanlig människa, om ens det. Lämna Beltesazzar här ensam med mig och gå.
 ministern (till Daniel) Kan jag lämna dig ensam med honom?
 Daniel Jag har aldrig varit rädd för honom.
 ministern Och om han äter upp dig?
 Daniel Mycket har han varit, men aldrig kannibal. (Ministern bugar sig lätt och går.)
 Nebukadnessar Min vän, kan du gissa varför jag ville träffa dig av alla människor?
 Daniel Nej.
 Nebukadnessar Jag är skyldig hela ditt folk en ursäkt, och du kan frambära den i mitt namn.
 Daniel Får vi då återvända till Israel?
 Nebukadnessar Nej, jag vill ha er kvar i Babylon. Ni får nöja er med ursäkten så länge. Jag behöver dig, Daniel, och Babylon behöver er intelligens. Ni har med ert exempel blivit outhärliga för vår administration.
 Daniel Om vi åtminstone har funnit nåd för era ögon kan jag bara hoppas att ni snart kommer tillbaka.
 Nebukadnessar Jag vet inte om jag kan komma tillbaka.

Daniel Ni är fortfarande Nebukadnessar den store, och er regering är den samma. Ingen annan gör anspråk på ert ansvar.

Nebukadnessar Men jag har ingen rätt att bära det ansvaret. Vet du historien om min kris och varför jag alls ansökte dig om din kärlek?

Daniel Nej.

Nebukadnessar Jag var olyckligt kär i min egen syster. Israels konungars historia med dess rikets undergång hade fyllt mig med den högsta avsky för incest och blodskam. Jag kunde inte äkta min syster, men min kärlek till henne blev mig övermäktig. Jag kunde inte kontrollera mina passioner. Därför bönföll jag om din insats som substitut. Din vägran gjorde naturligtvis inte saken bättre, men när jag bekände min kärlek för dig ingrep plötsligt min moder och avslöjade att jag inte alls var min faders son och bara min systers halvsyskon. Jag var alltså inte ens berättigad till tronen. Jag var en lägre människa än du, Daniel. Då fick jag spader. Jag måste bara fly från allt och försvann ut i skogen. Sedan dess har jag levat i reträtt, otillgänglig för hela världen med bara skogens djur och fåglar som mina vänner, och det ska världen veta, att de är bättre som vänner än några människor.

Daniel Det kallar jag en kris.

Nebukadnessar Du har rätt. Och den är inte över ännu. Alla vill ha mig tillbaka, och den enda som inte vill det är jag. Min mor vill att jag gifter mig med min syster i alla fall, men även som halvsyster är hon dock min syster.

Daniel Ni behöver inte ha sex.

Nebukadnessar Vad menar du?

Daniel Ni måste inte göra blodskam. Det räcker om ni älskar varandra.

Nebukadnessar Och vildjuret inom mig, som velat älska med henne hela mitt liv?

Daniel Kuva det. Självbehärskning är den yttersta dygden. Den som kan behärska sig själv kan behärska världen, och bara han är värdig att göra det.

Nebukadnessar Så du menar att blodet inte spelar någon roll?

Daniel Inte om anden behärskar det.

Nebukadnessar Vad menar du med 'anden'?

Daniel Viljan och självdisciplinen.

Nebukadnessar Är det så enkelt?

Daniel Det kan inte bli enklare.

Nebukadnessar Så du råder mig att äkta min syster men inte komma henne vid. Genom äktenskapet skulle jag ändå ha rätt till min titel. Du har rätt. Det skulle kunna fungera.

Daniel Det skulle lätta många judars hjärtan om ni kom tillbaka. Utan er hade de flesta gett upp om att någonsin få återse sitt hemland.

Nebukadnessar Efter min död. Av tacksamhet mot dig och ert exempel behåller jag er i Babylon tills jag dör. Efter mig får andra göra vad de vill, men jag släpper er aldrig, ty jag behöver er.

Daniel (ger upp, vill gå) Som ni vill. Ni bestämmer. Välkommen tillbaka.

Nebukadnessar Du får aldrig svika mig, Daniel.

Daniel (bugar sig) Som min konung befäller. (går)

Nebukadnessar Han är ledsen. Han vill bara hem. Men kan ens jag ge judendomen deras hem tillbaka, efter att deras egen gud fördrivit dem? De har inget Jerusalem längre, och det tar nog tid att lära dem, att de åtminstone har Babylon i stället, som dock är världens största och mest lysande stad. (börjar åter bli sig själv)

Akt V scen 1.

Misael Så den värsta förtryckaren i världens historia skall få komma tillbaka till makten igen och bli mäktigare än någonsin! Kunde han då inte stanna i sin förnedring som vilddjur? Är världens rättvisa då bara tillfällig?

Asarja Sansa dig, Misael. Vi får det ju bättre. Det blir inga hot mer mot vår blotta existens. Vi kan leva i fred och förkovra oss och ägna oss åt Jeremias skolprojekt.

Hananja Vi kan kanske rentav hämta ner våra harpor från träden igen.

Misael Nej, låt dem hänga kvar! Vi får aldrig glömma vår förtvivlan! Vi får aldrig glömma hur Nebukadnessar den store brände ner vår stad och med avsikt förintade vårt tempel inför våra ögon! Låt harporna hänga kvar! Vi får aldrig sjunga mer, så länge vi inte har vårt Jerusalem! Låt dödens våldtagna tystnad bli vår öronbedövande röst genom hela historien så länge vårt tempel och Jerusalem ligger i ruiner, och låt bara Jeremias klagande förtvivlan få höras! (*bryter samman i snyftningar*)

Hananja Han är färdig.

Asarja Här är Daniel.

Daniel (inkommer) Vad är det med Misael?

Hananja Han gråter fortfarande över Jerusalem.

Daniel En dag får vi återse det. Vi måste bara härda ut. Med tålamod vinner man allt, med förtvivlan bara förlorar man allt. (*rycker i Misael*) Det lönar sig aldrig att förtvivla, Misael! Nebukadnessar är på väg tillbaka! Han har lovat att upphöja oss! Jag blir hans närmaste man! Jag blir som Josef i Egypten!

Misael (ser bittert upp) Då kan du bli den lämpligaste kandidaten till att genomföra ett lämpligt och rättvist dödsattentat mot honom.

Daniel Din sorg är egoistisk. Du kan inte sätta dina personliga känslor framför ditt folks välfärd.

Misael Jag saknar bara rättvisa.

Daniel Den har aldrig funnits i världen, utom tillfälligt. Därför kan man åtminstone alltid hoppas på den.

Misael Vad har vi en gud till om inte för att kräva den universella rättvisa som alltid just därför är så ytterst nödvändig?

Hananja Han är fanatisk.

Daniel Nej, han har rätt, men vi måste anpassa oss till verkligheten. Annars kan vi inte överleva. Som det är nu, Misael, kan vi bara överleva genom Nebukadnessar. Därför är det i vårt intresse att han förblir vid makten så länge som möjligt, ty efter honom kan det bli hur mycket sämre som helst. Tyvärr behöver vi honom i vår utsatta position.

Misael Som ingen annan än han har placerat oss i och det med brutalaste övervåld.

Daniel Du har rätt i allt vad du säger, Misael, men det har jag också. Och vi har ingen rätt att ta lagen i egna händer och begå attentat. Då blir vi själva som våra värsta fiender.

Asarja Daniel har talat, Misael, och vi följer honom.

Misael Naturligtvis hänger jag med. Jag kan bara aldrig glömma eller kompromissa med min egen historia, lika litet som jag kan glömma mitt förintade Sion och våldtagna Jerusalem.

Hananja Här kommer nu det kungliga följet.

(*Nebukadnessar rullar in i triumfvagn i större prakt och står än någonsin med sin lika lyckliga och praktfulla brud.*)

Nebukadnessar Välkomna till mitt bröllop, hebréer! Ni är mina hedersgäster nu och för resten av min regeringstid. Dess värre tror jag inte att den blir lång, då mina bästa

dagar är över, men även de värsta är över, så att vi rimligen bara har försoningsdagar kvar. Dig Daniel, av oss kallad Beltesazzar, dig Hananja av oss kallad Sadrak, dig Misael av oss kallad Misak och dig Asarja av oss kallad Abed-Nego, sätter jag till satraper över mitt folk och världsrrike, och om vi än med tiden må falla för andras våld och svärd skall med lätthet ert förstånd och framsynthet klara av hela världen, ty skönheten och klokheten är de enda ting som alltid förblir intakta och oantastliga. Allt annat må duka under men klokheten består, i synnerhet om den som i ert fall tar sig uttryck genom undervisning och böcker. Så länge jag lever skall ingen medborgare i mitt rike mer få kröka något hår på någon judes huvud, och Beltesazzar alias Daniel utser jag härmed till min närmaste man. Var god intag hedersplatsen vid mitt bröllopsbord närmast intill min äkta gemål på höger sida. Fortsätt triumfmarschen!

Vasti Låt mig också få säga några ord. Speciellt tack till dig, Daniel, för din vägledning av min make genom hans svåra identitetskris. Jag vågar nästan påstå, att han enbart tack vare dig nu är återställd. Därför är du framom alla andra välkommen till mitt bröllop.

Daniel (bugar sig djupt) Jag tackar å hela det judiska folkets vägnar. (*Triumfmarschen far vidare.*)

Misael Så du är verkligen upphöjd och vi med dig. Hur länge varar det, innan han får återfall och våra avundsfiender åter sticker upp sina hydrehuvuden?

Daniel Jag tror inte att han får det. Han är stabil nu. Han vet vem han är och har accepterat det. Han är utom all fara.

Sakarias Det är tvärtom vi som borde ta lärdom av hans exempel. Som judar bör vi bara se honom som instrumentet för Guds vrede. Varför var då Gud så in i helvete arg på oss? Varje människa har en egen inre fiende, vilket denne konungs egen historia verkligen vittnar om å det flagrantaste. Ett vilddjur hotar oss ständigt från vårt innersta, och predikade inte Jeremias ständigt mot Juda frammanande dess förintelse? Var fick han det ifrån? Och nyss hörde jag Misael här själv förespråka mordattentat mot denne Nebukadnessar, som nu har tagit oss under sina vingars skydd. Ingen människa har egentligen några yttre fiender av naturen, men vi måste ständigt vara på vakt mot oss själva, då människan nu en gång är sådan, att hon själv är sin egen värsta fiende. Denna inre fiende fick överhanden mot alla de konungar av Israel och Juda som förde vårt folk åt undergången, och som om Nebukadnessar smittats av detta blev han själv offer för sin egen inre fiende. Må vi lära oss härav och vakta på oss själva, och nyckeln till problemets lösning tror jag ligger i Daniels yrkande på självbehärskning, vilket också var vad som slutligen förlöste den store Nebukadnessar i hans djupa fall. Så lägg band på dig, Misael, och alla ni som ruvar på hämnd. Våld och orättvisa kan aldrig botas genom hämnd, bara förvärras och måste göra alla till förlorare, medan den enda boten är tålmod, försoning och självbehärskning, som Daniel minsann har visat att kan överleva allt, då han genom sin klokhets diplomati har vänt vårt folks totala olycka till nästan dess motsats. Vad säger du, Misael?

Misael Du har rätt.

Sakarias Tack för det ordet. Låt oss således alla sluta upp kring den store kung Nebukadnessars bröllop och hylla det och välsigna det, som det anstår oss judar att alltid omfatta stora män och andar med vår uppbackning och uppskattning.

(*Alla applåderar, Sakarias och Misael omfamnar varandra, och alla drar i god anda iväg med bröllopfesten.*)

Slut.

(*Manali 22.10.2009*)